

ONDERGEDOKEN

Historisch oorlogsdrama

door

FLOORTJE VISSER

TONEELUITGEVERIJ VINK B.V.

Tel: 072 - 5 11 24 07

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Website: www.toneeluitgeverijvink.nl

VOORWAARDEN

Alle amateurverenigingen die het stuk: **ONDERGEDOKEN** gaan opvoeren, dienen in alle programmaboekjes, posters, advertenties en eventuele andere publicaties de volledige naam van de oorspronkelijke auteur: **FLOORTJE VISSER** te vermelden.

De naam van de auteur moet verschijnen op een aparte regel, waar geen andere naam wordt genoemd.

Direct daarop volgend de titel van het stuk.

De naam van de auteur mag niet minder groot zijn dan 50% van de lettergrootte van de titel.

U dient tevens te vermelden dat u deze opvoering mag geven met speciale toestemming van het I.B.V.A. Holland bv te Alkmaar.

© **2025 Anco Entertainment bv - Toneeluitgeverij Vink bv**

Internet: www.toneeluitgeverijvink.nl

E-mail: info@toneeluitgeverijvink.nl

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, verfilming, video opname, internet vertoning (YouTube e.d.) of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Het is niet toegestaan de tekst te wijzigen en/of te bewerken zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van I.B.V.A. HOLLAND bv te Alkmaar, welk bureau in deze namens de Uitgever optreedt.

Vergunning tot opvoering van dit toneelwerk moet worden aangevraagd bij het Auteursrechtenbureau **I.B.V.A. HOLLAND bv**

Postbus 363

1800 AJ Alkmaar

Telefoon 072 - 5112135

Website: www.ibva.nl

Email: info@ibva.nl

ING bank: 81356 – IBAN: NL08INGB0000081356 BIC: INGBNL2A

Geen enkele andere instantie dan het IBVA heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

Auteursrechten betekenen het honorarium (loon!) voor de auteur van wiens werk door u gebruik wordt gemaakt!

Auteursrechten moeten betaald worden voor elke voorstelling, dus ook voor try-outs, generale repetities met publiek, voorstellingen in/voor zorginstellingen, scholen e.d.

Vergunning tot opvoering:

1. Aankoop van minimaal **17** tekstboekjes bij de uitgever.
2. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart (tevens bewijs van aankoop), met uw gegevens, naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
3. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Vergunning tot HER-opvoering(en):

1. U vult het aanvraagformulier in op www.ibva.nl of u zendt de aanvraagkaart met uw gegevens naar I.B.V.A. Holland. Uw aanvraag dient tenminste **drie weken voor de eerste opvoering** in bezit te zijn van I.B.V.A. Holland.
2. U krijgt daarop de nota toegestuurd. Na betaling wordt u de vereiste vergunning toegestuurd.

Opvoeringen zonder vergunning zijn niet toegestaan en strafbaar op grond van de Auteurswet 1912. Zij worden gerechtelijk vervolgd, terwijl de geldende rechten met 100% worden verhoogd. Het tarief wordt met 20% verhoogd voor opvoeringen waarvoor geen toestemming werd aangevraagd binnen drie weken voorafgaand aan de voorstelling.

Het is verboden gebruik te maken van gekregen, geleende, gehuurde of van anderen dan de uitgever gekochte tekstboekjes.

Rechten BELGIË: Toneelfonds JANSSENS, afd. Auteursrechten.

E-mail: rechten@toneelfonds.be. **Telefoon:** (03)3.66.44.00.

Geen enkele andere instantie heeft de bevoegdheid genoemde rechten van u te claimen, of te innen.

PERSONEN:

DOORTJE - Verteller en enige overlevende, mooie, rustige en verstandige, jonge vrouw.

OUDE DOORTJE - Zelfde meisje, maar oud, nu 101 jaar (hier oudere vrouw casten).

VERSLAGGEVER - Aantrekkelijke, gedreven en geïnteresseerde journalist. Creëert tijdsbeeld.

GERDA - Liefhebbende moeder. Zorgzaam, vriendelijk, begripvol en overbezorgd.

DAVID - Consequente vader, goede zakenman. Kan bedrijf maar moeilijk loslaten.

REBECCA - Lief, naïef en beschermd meisje. Nieuwsgierig naar liefde en de wereld.

GEERTJE - Secretaresse in het bedrijf en boodschapper van buiten voor onderduikers.

AARON - Oudste zoon van David en Gerda. Actief voor verzet, kwajongen, opstandig.

JACOB - Jongste zoon van het gezin. Geobsedeerd met censuur, de oorlog en feiten.

FRED - Middelste neef van het gezin. Schuldgevoel, woede onrecht zusje. Negatief.

ELISABETH/LIES - Meisje (8-10). Door Joodse Raad hierheen gestuurd met zusje.

LILLIBETH/LILY - Zusje Lies, (8 bijna 9). Geliefd door allen. Wordt ziek, gaat dood.

REIN - Compagnon David in het bedrijf, zakenman, actief voor verzet, regelneef.

DEBORAH - Tante van 't gezin. Rijke snob, had luxe en comfort verwacht. Geldnood.

NOAH - Lid verzetsgroep, ontsnapt uit Amersfoort, realist, kan verdriet niet kwijt.

MARIA - Strenge Jodin, geschokt door verbastering geloof, streng, rechtzetten.

DOKTER/SS - Dokter. Mogelijk met NSB banden. SS controle op bedrijfspand.

DECOR:

Zetstukken. Aan begin van de scènes.

U dient bij uw zaaleigenaar te informeren of de muziekrechten in een totaalcontract worden voldaan. Is dit niet het geval dan dient U contact op te nemen met: BUMA/STEMRA

Scène 1: Openingsscène

(Gordijn open;

Doortje en haar kleindochter komen via de zolderdeur op. Doortje loopt moeilijk en wordt geholpen. Een verslaggever heeft pen en papier bij zich en een fotograaf die direct foto's begint te schieten.)

VOICE-OVER: Het doet pijn om hier weer te zijn. Het is raar dat er zoveel mensen zijn die het verhaal willen horen, vreemd om de enige te zijn die het kan vertellen. Want ik ben helemaal niet goed in schrijven, of goed met woorden. Ik ben niet bijzonder, ik ben geen held. Ik heb geen geweldige dingen gedaan. Ik heb geen mensen gered. Ik was een doorsnee kind, alleen was ik joods..

VERSLAGGEVER: *(zodra de muziek stopt)* Dus hoe lang heeft u hier doorgebracht?

DOORTJE: Iets meer dan 3 jaar.

VERSLAGGEVER: Allemaal in deze ruimte?

DOORTJE: Ja, alleen achter die deur is nog een toilet, met een wastafel..

KLEINDOCHTER: Ongelofelijk, oma, waarom hebt u dit nooit verteld?

DOORTJE: Het is geen aangenaam verhaal lieverd.

VERSLAGGEVER: Met hoeveel mensen waren jullie hier?

DOORTJE: In het begin met 10, maar aan het eind met 12.. ik bedoel 11.

VERSLAGGEVER: ELF?! Sorry.. elf mensen leefden in deze ruimte?

DOORTJE: Ja, het was niet optimaal.. maar het was veilig..

VERSLAGGEVER: Moment hoor, ik sta hier echt behoorlijk van te kijken.

KLEINDOCHTER: Gaat het oma? Moet u even zitten?

DOORTJE: Nee, het gaat wel.. Het doet pijn om hier weer te zijn. Er is hier zo ontzettend veel gebeurd.. daar kunt u zich geen voorstelling bij maken.

VERSLAGGEVER: Nee, dat is waar..

KLEINDOCHTER: Weet u zeker dat u het wilt vertellen?

DOORTJE: Ja, het is tijd, anders gaat het verhaal verloren..

VERSLAGGEVER: Oké, begin maar als u er klaar voor bent, wanneer en hoe is het voor u begonnen? Hoe kwam u hier terecht?

(De verslaggever loopt richting een tafeltje linksvoor op het toneel, hier zit hij buiten het toneelbeeld, maar in het zicht van het publiek te luisteren naar het verhaal.

Let op; hier start de overgang van 2023 naar 1939. Verandering in licht. Spot op Doortje. Als de muziek over de opbouw heen is en de standaard melodie inzet, starten met vertellen.)

DOORTJE: Het was 1939. Angstvallig hadden we de ontwikkelingen in Duitsland gevolgd. Hoe Hitler aan de macht kwam. De maatregelen die hij nam. De Kristallnacht. We werden steeds banger voor wat er zou komen. Duitsland was Polen binnengevallen en het leek steeds minder aannemelijk dat Nederland neutraal zou kunnen blijven. Mijn gezin leefde in angst.

BEIDE DOORTJES: *(kijk elkaar aan voor timing)* Ik was 17 jaar..

(Op dit moment gaat de spot op de jonge Doortje aan en de spot op de oude Doortje fade uit.)

DOORTJE: De Joodse Raad was in Rotterdam gevestigd in het Joodse weeshuis aan de Mathenesserlaan. Daar gingen we naartoe om ons te laten registreren. Eenmaal daar kregen we het advies om niet het gehele gezin te registreren, op die manier konden enkele kinderen ongemerkt verdwijnen. Mijn zusje en ik waren de jongsten. Ze was 14. Mijn ouders werden verscheurd door schuldgevoel, omdat ze moesten kiezen tussen hun kinderen, maar mijn oudere broers waren heel duidelijk. Zij konden werken, wij niet. Dus werden ik en mijn zusje niet geregistreerd. We bestonden niet meer.

FADE-OUT

Scène 2: Welkom

(Verandering van geen licht, naar oud/warmer licht. Verslaggever gaat vooraan op de rand van het podium zitten. Gerda, David, Aaron, Jacob en Fred gaan op (stil spel van normale dag op de zolder.)

VOICE-OVER: Mijn ouders zochten lang naar een adres waar ze ons konden onderbrengen. Een onderduikadres was niet gemakkelijk te vinden maar via het verzet kwamen ze in contact met David en Gerda. Zij hadden op hun onderduikadres nog wel ruimte en hadden zelf ook kinderen van onze leeftijd. We waren blij dat we in ieder geval bij elkaar konden blijven en op een stille zondagmorgen kwamen we aan bij het bedrijf. Mijn familie heb ik nooit meer teruggezien. Het was raar om aan te komen op een plek waarvan je wist dat je er voorlopig niet weg zou gaan. Rebecca maakte altijd makkelijk vrienden, ik was iets meer op mezelf.

DOORTJE: Hallo, ik ben Doortje.

REBECCA: Waar kunnen we onze spullen neerleggen?

GERDA: Dat maakt niet zoveel uit, we slapen allemaal hier.

REBECCA: Hier?! Ooh, nou ja, prima.

AARON: Ja, het is nou eenmaal geen viersterrenhotel, niet op mijn plek!

REBECCA: Oohw, waar is jouw plek?

AARON: Daar aan de andere kant van de tafel, verboden terrein!

FRED: Net alsof iemand naast jou zou willen liggen, strontkop.

GERDA: FRED! Let op je woorden!

FRED: Jaa jaa.. *(Rebecca gaat doelbewust toch naar de plek van Aaron, touwtrek begint)*

VOICE-OVER: Geertje was een van de connecties met het verzet. Ze werkte voor Cohen en Vink, het bedrijf van David en Rein. Normaliter zorgde ze voor koffie, de post en de telefoon maar nu voorzag ze de zolder van voedsel en koopwaren. Het bedrijf onder ons was volledig in bedrijf, dus we moesten rekening houden met de werknemers overdag. Rein wist van ons af en hij en David zaten regelmatig alsnog samen op kantoor, maar de andere werknemers wisten van niets. Dat betekende een hoop regels.

GERDA: Je schoenen doe je nu uit en laat je uit. We lopen hier continu op sokken. Vanaf half acht 's ochtends tot een uur of vijf 's avonds zijn er mensen in het bedrijf dus moet het stil zijn. Dat betekent niet de wc doortrekken, de kraan gebruiken of praten. Na vijf uur mogen we iets meer geluid maken, maar het blijft

opletten. En oppassen met verlichting. Let gewoon goed op en denk na voor je iets doet.

DAVID: Weet je iets niet zeker, vraag het dan gewoon even, geen probleem. We gaan hier een behoorlijke tijd samen zitten, dus maak het je gemakkelijk en probeer elkaar te vriend te houden. Duidelijk heren?

JACOB en AARON: Ja pap..

VOICE-OVER: Iedereen zocht een beetje z'n eigen plek op en probeerde het zich inderdaad gemakkelijk te maken. Maar de situatie was natuurlijk hoogst ongemakkelijk.

DOORTJE: Waar zit de douche?

DAVID: Die hebben we niet.

REBECCA: Geen douche?

AARON: Nee, je mag die rotkop van je onder de kraan houden.. na vijf uur..

DOORTJE: Wat ben jij dan aan het doen?

JACOB: Ik inventariseer mijn nieuwsberichten..

VOICE-OVER: Jacob had echt alles verzameld wat er maar bekend was over de oorlog die Duitsland was begonnen. Op een kaart gaf hij aan waar de grenzen van het Duitse grondgebied lagen en hij hield bij waar aanvallen werden gedaan. Hij verzamelde de informatie voor de verzetskrant van zijn vader. Die werd nog steeds verspreid, ook al zijn ze nu ondergedoken. Rein zette alles voort.

GEERTJE: Ooh voordat ik ga! Vanavond brengt Rein tante Deborah langs en morgen kom ik nog 2 kinderen brengen, dat zullen dan de laatsten zijn.

AARON: Nee.. Tante Deborah? Moet het echt?

FRED: Doe niet zo egoïstisch man. Wees blij dat je zoveel familie om je heen hebt! Die luxe hebben we niet allemaal!

GERDA: Kom op jongens, hou het gezellig!

VOICE-OVER: Dus dat deden we, we speelden mooi weer. Deden net of we ons niet allemaal druk maakten over onze familie. Rebecca en ik probeerde uit te vinden wat de normale patronen waren. Wanneer konden we helpen en wanneer lopen we alleen maar in de weg?

GERDA: Schat? Hoe laat had je zus gezegd dat ze er zou zijn?

DAVID: Ik verwacht haar ieder moment..

AARON: Jullie weten toch hoe ze is..

JACOB: Ze houdt zich nooit aan haar afspraken..

AARON: Alles moet zoals zij het wil..

DAVID: Hee, nou moeten jullie oppassen heren, we hebben het hier wel over jullie tante!

VOICE-OVER: En dus wachtten we. Eén uur, twee uur.. inmiddels was het acht uur 's avonds.. maar er was niemand..

JACOB: Waar blijft ze?

FRED: Misschien is ze onderweg opgepakt?

GERDA: Fred, loop de boel niet op te stoken, ze komt er vast zo aan..

REBECCA: Wat is er aan de hand met die tante van jullie?

AARON: Ze is gewoon nogal uit de hoogte.. voelt zich beter dan iedereen, zeg maar..

JACOB: Ja, ze is rijk..

AARON: Daardoor gewend dat iedereen altijd alles voor haar doet ofzo.

GERDA: HEE! Zit eens niet zo te smoezen daar!

Scène 3: Deborah

(Alle aanwezigen zitten op normale wijze bij elkaar als Deborah aankomt.

Scène wordt gespeeld door Deborah, Gerda, Fred, Rein en David (anderen stil spel.)

VOICE-OVER: Om half 11 kwam tante Deborah aan, en dat niet alleen. Iedereen had rekening gehouden met de beperkte ruimte en had hooguit twee stellen kleding mee. Zij kwam binnen met een hele berg koffers. We begrepen direct wat Aaron en Jacob hadden geprobeerd duidelijk te maken.

REIN: Goedenavond, Jacob. Jacob, help me even, alsjeblieft..

DEBORAH: Goedenavond, ik ben Deborah, aangenaam, waar is mijn kamer, is dat hier? Ooh goed, dat lijkt me niet, nou dan zet het hier maar neer. Waar is de douche, ik wil me graag even opfrissen.. nou? Gerda, lieveling?

GERDA: Deborah, wat fijn om je weer te zien. Ook goedenvond.
Schat, help je zus even.

DAVID: Dag zusje, wat zie je er prachtig uit.

(Deborah plaatst handtas op de tafel binnen het bereik van Rebecca en Aaron. Zij beginnen met het leegroven van de handtas, vissen er contant geld en sieraden uit etc.)

FRED: Beetje overdreven voor een onderduikadres.. maar verder.. ja prachtig..

GERDA: *(werpt dodelijke blik op Fred)* Het spijt me Deborah, maar we hebben hier geen douche, of eigen kamers. Dat wist je toch? Toen je besloot hier onder te duiken? We hebben een kraan met warm water voor je.

DAVID: Fred, pas op hè! Uh Deborah, wil je misschien iets te drinken?

DEBORAH: Oh ja, lekker, een licht fris wijntje misschien? Of water.. water is ook goed.

REIN: Ik pak het wel even, hier alsjeblieft.

DEBORAH: Ooh wat een mooie glazen, lijken wel een beetje, wacht eens, zijn dit mijn glazen?

REIN: Dat is mogelijk, deze stonden hier al volgens mij?

DEBORAH: Maak me nou wat, dit zijn mijn glazen.. en mijn borden! Hebben jullie mijn dure servies in gebruik genomen? Welke idioot heeft dat gedaan, dit is voor na de oorlog, het is een **fortuin waard!**

FRED: Ja, weet je wat nog meer een **fortuin waard** is! Je leven, dus zeur niet en drink je water! *(helpt Deborah even door het water over d'r heen te gooien)*

DEBORAH: Jij smerig duivelsgebroed.. ik..

(Stil spel, maakt Fred voor van alles uit, Gerda ertussen. Hierna valt het Gerda op dat Rebecca en Aaron de handtas in hun bezit hebben. Ze pakt deze af, houdt haar hand op voor de rest en steekt een deel weg in haar boezem voor ze de tas terug geeft.)

Scène 4: Lies en Lily

VOICE-OVER: Deborah had zich niet beseft dat de spullen die ze hier van tevoren naartoe had laten brengen natuurlijk gebruikt

zouden worden. Ze zat gedurende de rest van de nacht te wenen om haar spullen en gooide vuile blikken richting Fred, waar Aaron en Jacob dan weer van leken te genieten. De toon was gezet. Hoe moesten we hier in godsnaam een gezellige familie van maken? De nacht verdween en vanaf half 8 's ochtends begon het regime. Niet praten, zo min mogelijk lopen, niet de kraan of het toilet gebruiken. Toen 't avond werd moesten we weer wennen aan het geluid van onze eigen stem.

GEERTJE: Goedenavond allemaal, Lies, Lily, zeg eens hallo.

LIES en LILY: Hallo..

GEERTJE: Nou, dit is Lily, ze is 8 jaar.

LILY: BIJNA 9!

GEERTJE: Goed, bijna 9 en dit is Lies, 10 jaar toch?

LIES: Dat klopt mevrouw.

GEERTJE: Ze komen een tijdje bij jullie logeren!

GERDA: Dag kinderen, wat gezellig! Zullen we dan maar eens een bed voor jullie in orde maken? Ooh en wie is dat?! (*konijn*)

LILY: Dat is Guus!

GERDA: Hallo Guus. (*kennismaken met konijn, iedereen maakt zich klaar voor de nacht*)

GEERTJE: Goed, dan heb ik hier nog bepaalde bestellingen voor jullie, uhm Jacob, hier is de krant van afgelopen week! Voor Fred, uhm Aaron... (*deelt bij iedere naam iets uit, Fred een blad en Aaron een envelop*) David, heb je nog bericht voor de verzetskrant?

DAVID: Nee, op dit moment niet. Wellicht is het een idee om morse apparatuur neer te zetten? Dan kan men me hier gewoon bereiken.

GEERTJE: Ik zal kijken wat ik voor je kan doen, wel handig, hier hoeft je dat niet te verstoppen.

DAVID: Prettig.. prettig.. uh, Geertje? Heb je nog iets terug gehoord over Marcus?

AARON: Ja, het lijkt wel een eeuw geleden dat we iets van 'm hebben gehoord!

GEERTJE: Nee, sorry.. Maar jongens, ik ben bang dat we van het slechtste uit moeten gaan..

DAVID: Dat is treurig, nou het beste daarbuiten, en pas op jezelf..

GEERTJE: Ja, zal ik doen.. welterusten.

DAVID: Kom jongen, bedtijd.

(Jacob staat aan de radio te prutsen)

Als u het hele stuk wilt lezen dan kunt u via www.toneeluitgeverijvink.nl de tekst bestellen en toevoegen aan uw zichtzending.

Voor advies of vragen helpen wij u graag.

 info@toneeluitgeverijvink.nl

 072 5112407

“Samenspelen” is ons motto